

Sammanfattning

Totalt finns information från 216 kommuner med i detta material. Vi tvingades välja bort svar från kommuner med LOV, undantaget för besöksavgifterna. När det gäller besöksavgifter finns information från 277 kommuner. I landet finns det 290 kommuner.

Det som har blivit tydligt under arbetets gång är att skillnaderna är stora främst när det gäller, besöksavgifter, kötid, bemanning i förhållande till folkmängd och antal samtal per heltidstjänst. Se diagram.

Hur rimmar det med lagstiftningen som anger att kommunerna ska erbjuda och underlätta för par att söka hjälp i ett tidigt skede och att det skall vara en lågtröskelverksamhet?

Bakgrund

Under hösten 2014 föreslog Socialstyrelsen att statistiken skulle läggas ner och frågan kom ut på remiss till bland annat till KFR. Då beslöt vi i Styrelsen att skicka ut frågan till medlemmarna om deras syn på statistiken.

Vi valde då att lägga till ett antal frågor för att själva göra en enklare kartläggning. Hur mycket skiljer sig besöksavgifterna åt? Bemanning i förhållande till antalet invånare? Köer? Förebyggande arbete? Hur vanligt är det att finns LOV? Finns det möjlighet till avgiftsbefrielse? Finns det begränsningar i antal samtal man kan få? Hur många samtal genomfördes 2014 i förhållande tjänster?

Metod

Vi gjorde en enkel enkät med de aktuella frågorna som vi skickade med e-post till alla medlemmar. Vi fick snabbt många svar och påbörjade arbetet med att samla in informationen. Dock har inte KFR medlemmar i alla kommuner och alla svarade inte heller. För att materialet skulle vara så heltäckande som

möjligt och bortfallet så lite som möjligt, så startade arbetet med att hitta kontaktuppgifter på kommunernas hemsidor för att via e-post skicka ut enkäten till återstående kommuner. I vissa fall var det inte möjligt utan en del kommuner har fått enkäten via post och en del har blivit uppringda. Påminnelser har gått ut ett par gånger.

Vi insåg efter ett tag det inte är möjligt att ta med de kommuner som har beslutat tillämpa lagen om valfrihet, LOV, det vill säga de flesta kommuner i Stockholms län och i Varbergs kommun. Däremot är de medräknade när det gäller besöksavgifter. För att kunna få fram fakta som går att jämföra i de kommunerna krävs en större och mer genomgripande undersökning.

Besöksavgifter

Vi har information från 277 av landets 290 kommuner. I de fall där vi inte fått kontakt eller svar på vår enkät har vi letat reda på avgiften på respektive kommuns hemsida. I vissa fall fanns informationen inte på kommunens hemsida, så ett visst bortfall finns även i denna fråga trots vår strävan. Som framgår av diagrammet skiljer avgiften från kostnadsfritt till 530 kr och genomsnittet ligger på 134 kronor.

En aktuell fråga för beslutsfattare i kommunerna är, var går gränsen för att avgiften "ej vara av sådan storlek att de avhåller enskilda från att vända sig till familjerådgivningen" (Prop. 1993/84:4)

Kötider

Här finns en osäkerhet i materialet då det inte framgår hur man räknar kötid. Vi utgår från att det kan variera hur man har tänkt när man svarat på den frågan. Är de första möjliga tid mottagningen kan erbjuda? Eller är det den första tiden som paret kan komma och faktiskt kommer? Det som ändå är klart att det visar stora skillnader mellan kommunerna från ingen kö upp till 55 dagar.

Möjlighet att ge avgiftsbefrielse

En majoritet av kommunerna, 200 av de 216 av de som deltog i enkätundersökningen har möjlighet att ordna avgiftsbefrielse. Dock kan det skilja på rutinerna kring detta. I en del kommuner ska en ansökan om

avgiftsbefrielse avgöras av aktuell socialsekreterare. För övrigt avgörs frågan om avgiftsbefrielse till stor del av familjrådgivaren under sittande session.

Förebyggande arbete

Det förekommer en hel del förebyggande arbete allt ifrån grupp och kursverksamhet för nyblivna föräldrar, separerade par, grupper för våldsutsatta personer, prep och BIFF kurser. Dessutom regelbunden information eller föreläsningar till BVC, VC och familjecentraler. En del anger att det är mycket sparsamt, men att det förekommer viss utåtriktad information. Alla som gör något har räknats in i den siffran. Av de totalt 216 kommuner som har besvarat enkäten så är det 55 kommuner som har svarat nej, där man inte bedriver något förebyggande arbete.

Begränsningar i antal samtal

I 21 kommuner av de totalt 216 kommuner har man angett att man har begränsningar på antal samtal. I flera kommuner har man dock kommenterat att formellt finns en viss begränsning, men att i praktiken löser mottagningen situationen för de par som behöver fler samtal.

LOV Lagen om valfrihetssystem

Ett antal kommuner har genomfört detta med flera entreprenörer som utför familjerådgivning på kommunalt uppdrag. Främst kommuner i Stockholms län, där flertalet har det systemet, dock inte alla. Dessutom har Varbergs kommun infört systemet, för övrigt har vi inte kännedom om fler kommuner med denna modell. Däremot är det ett större antal kommuner där ett företag utför familjerådgivning på kommunalt uppdrag. Hur många kommuner det är som har valt den modellen och hur många som har kommunalt anställda familjerådgivare vet vi inte idag.

Reflektioner under arbetet

Vi har besökt mängder med kommunala hemsidor under arbetets gång. Många har föredömlig och tydlig information, lätt att hitta och tydliga kontaktuppgifter både via telefon och e-post. E-postadress kan anses olämpligt eftersom man inte kan garantera sekretess. Men en del kommuner har löst det med tydlig

information omkring det dilemma, och låter den enskilde avgöra om man vill söka kontakt via e-post eller inte. Vårt intryck är att det är vanligt att kontaktuppgifter för e-post finns på hemsidan.

I en del fall där kommunen har LOV eller har upphandlat familjerådgivningen av ett privat företag så är informationen mycket knapphändig på kommunens hemsida, men det kan finnas länkar till aktuellt företag som har tydligare information.

På en hel del hemsidor får man leta ganska länge innan man hittar familjerådgivningen, i vissa fall nästan omöjligt. Då visste ju vi ändå precis vad vi letade efter!

Hönö den 25 augusti 2015

Sammanställt av Christina Appelqvist KFRs Styrelse